

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БАДМІНТОНУ. ПРАВИЛА ГРИ

Лекція з ТiМСi (бадмінтон) для студентiв II курсу ФФВ, ФС, ЗЛiТ

Виконавець: _____

Рецензент: _____

Лекція розглянута і затверджена на засіданні кафедри спортивних та рекреаційних ігор _____ 2013 р. (протокол №____).

Зав. кафедрою,
канд. фіз. вих., доцент

В.І.Ковцун

ПЛАН

1. Зародження та розвиток бадмінтону в світі.
2. Історія розвитку вітчизняного бадмінтону.
3. Розміри корту. Інвентар.
4. Основні правила гри. Судді на майданчику.

1.Зародження та розвиток бадмінтону в світі.

Бадмінтон – спортивна гра з ракеткою та воланом. Існує багато версій щодо виникнення цієї гри. Певні судження та деякі об'єктивні факти вказують на те, що сучасний бадмінтон виник з стародавньої гри у волан [1].

Прийнято рахувати, що бадмінтон виник в давнину на островах Малайського архіпелагу, звідки розповсюдився в країни Південно-Східної Азії. В XIV ст. в Японії з'явилася гра „ойбане” (Hagoita, або Obahe), що в перекладі означає „літаюче перо”. Ракетки для цієї гри виготовлялися з імператорського дерева (*Paulownia tomentosa*), м'ячиком була недоспіла і спеціально висушена сім'яна коробочка цього ж дерева, в її верхню частину віночком були встромлені маленькі пір'їнки [4]. В одному із давніх манускриптів розповідається, що в 1122 році до нашої ери, в Китаї, під час правління династії Чу, грали в м'яч з пір'ями. Гра називалася „ди-дзяу-ци”. Три – чотири гусячих пер з'єднували в одне ціле ободком, а грали дерев'яними ракетками. До великої сенсації призвели наскальні рисунки, знайдені в Індії, яким за підрахунками археологів біля двох тисяч років. На рисунках зображені гравці так званої „пеони” – праобраз сучасного бадмінтону [3]. У Франції гра схожа на бадмінтон називалася „же-де-пом”, що в перекладі означає „гра з яблуком” [1]. В Росії гра схожа на бадмінтон була під назвою „леток”. В Європі гра „Jeu de volant” або „coguantin” вперше згадується на початку XVI ст.

Точно відомо, що бадмінтон був завезений в Англію з Індії. Саме з Індії в 1872 році повернулася група офіцерів англійських колоніальних військ, які продемонстрували гру з воланом в курортному містечку Бадмінтон, що недалеко Лондона, в графстві Глостершир. 1872 рік вважають роком народження спортивної гри в волан, яка отримала назву „бадмінтон”. В цьому ж році граф Бьюфорт створив в своєму маєтку спортивний клуб „Бат Бадмінтон Клуб”. В цьому ж клубі були розроблені спеціальні ракетки, м'ячі та правила для нової гри [1;2;3;4].

Бадмінтон поступово завойовував популярність. Почалося і виробництво воланів. Перший патент на їх виготовлення був виданий в Англії у 1898 році міс Енні Джексон [2].

5 липня 1934 року в Лондоні створена Міжнародна федерація бадмінтону – IBF (INTERNATIONAL BADMINTON FEDERATION), що дозволило розвиватися бадмінтону як самостійному виду спорту.

Згідно статуту ІБФ з 1948 року раз в три роки проводиться розіграш Кубка Томаса (серед національних чоловічих команд) і Кубок Убер (з 1955 року) серед національних жіночих команд. Міжнародна федерація проводить також ряд офіційних особистих турнірів. Одним із них є Відкрита першість Англії, яка проводиться в Уїмблдоні, та колись рахувалась неофіційною першістю світу. Вперше Відкрита першість Англії відбулася в 1899 році.

З 1963 року проводиться Кубок Гельвеції (Швейцарія).

В 1967 році був заснований Європейський Союз бадмінтону – EBU (EUROPEAN BADMINTON UNION) [4].

Проводяться Чемпіонати Європи і Азії. З 1968 року проводиться особистий чемпіонат Європи, а з 1972 і командний чемпіонат Європи.

Перший офіційний Чемпіонат світу пройшов в травні 1977 року в м. Мальме (Швеція). Переможцями першого чемпіонату світу були: серед жінок – Л.Кеппен (Данія); серед чоловіків – Ф.Дельфс (Данія); серед жіночих пар – Е.Тогану-Е.Уено (Японія); серед чоловічих пар – Чун Чун-Дж.Вахджуді (Індонезія); серед змішаних пар – С.Сковгород-Л.Кеппен (Данія).

В 1977 році на 79-й сесії Міжнародного олімпійського комітету (МОК) в Празі ІБФ була визнана керуючою організацією бадмінтону, яка відповідає критеріям Олімпійської хартії [4].

Змагання по бадмінтону традиційно включаються в програми Азіатських ігор та Ігор Британської співдружності. На Олімпійських іграх 1972 року в Мюнхені проводилися показові виступи по бадмінтону. З 1992 року бадмінтон входить в програму Олімпійських ігор [1,2,4].

2.Історія розвитку вітчизняного бадмінтону.

1957 рік вважається роком народження вітчизняного бадмінтону, коли представники СРСР В.Демін, Н.Соколов, С.Замуруєва, Н.Калашніков на Всесвітньому фестивалі молоді і студентів у Москві зустрілися із закордонними спортсменами – бадмінтоністами.

В 1959 році був проведений перший особистий чемпіонат Москви. Переможцями стають В.Демін та С.Замуруєва.

В 1960 році відбулася перша спортивна зустріч між містами Львів – Москва, яка пройшла поблизу Львова в Сокольниках у спортивному залі „Шахтар”. Саме львів’яни були першими на Україні, які зайнялися спортивним бадмінтоном. Серед бадмінтоністів Львова виділялися такі спортсмени: Богдан Олійник, Євгеній Шпаргала, Володимир Дерій, Володимир Панін, Я.Гавур, Є.Горбанський, В.Погорілий, Я.Утрисько, В.Сущенко, Агнія Карцуб, Олімпіада Марчева (Большая), К.Немеш.

В грудні 1961 року в московському манежі ЦСКА відбувся старт перших офіційних всесоюзних командних змагань. Турнір зібрав московські колективи: „Труд”, „Буревісник”, збірні команди Харкова, Львова, Ленінграду, московської області, Алма-Ати і Душанбе. Третє місце отримала збірна команда Харкова.

В 1962 році вже зустрічались команди республік (УРСР, БРСР, РРФСР, АзРСР, КазРСР, ТаджРСР), а також міст Москви і Ленінграду.

В 1962 році відбувся перший чемпіонат УРСР. Чемпіонами стають: серед жінок - А.Карцуб (м. Львів), серед чоловіків - В.Лівшиц (м. Харків). Серед інших львівських призерів були: перше місце в жіночій парі отримали А.Карцуб - О.Марчева; перше місце в змішаній парі отримали Б.Олійник - О.Марчева; чоловіча пара Б.Олійник-В.Дерій стали срібними призерами.

Щороку в Москві розігрувався Кубок космонавтів СРСР. Володарями Кубку ставали такі українські команди: „Метеор” і ДІБІ (Дніпропетровський інженерно – будівничий інститут) із Дніпропетровська.

У Дніпропетровську був організований потужний спортивний осередок бадмінтону. Олег Лобизнов, який організував секції бадмінтону, пізніше отримав

звання заслуженого тренера України. Анатолій Гайдук і Поліна Дедик започаткували гру в волан у заводському спортивному клубі „Метеор”. Імена бадмінтоністів м. Дніпропетровська відомі на цілу країну, найбільш знані – Ірина Шевченко, Костянтин Вавілов, Микола Пешехонов, Анатолій Єршов, Наталя Дамаскіна, Надія Литвинчева, Алла Продан, Володимир Шиян.

Піонером бадмінтону в Києві вважають вчителя фізичного виховання одного із дитячих санаторіїв Володимира Томашевського, в минулому відомого майстра з боксу. Першими хто досягнув найвищих результатів з київської секції стали Ніна Мякішева та Віктор Швачко (неодноразовий чемпіон країни).

Чемпіонати країни (СРСР) по бадмінтону проводяться з 1963 року. В 1964 році в одиночній категорії львів'янка А.Карцуб стала бронзовою призеркою Всесоюзного чемпіонату. В 1965 році чемпіонами СРСР в жіночій парній категорії стали львів'янки А.Карцуб та О.Марчева (Большая). В 1968 році вихованець львівського бадмінтону В.Андропов у парі з харків'янином В.Лівшицем стали срібними призерами першості СРСР.

Радянські бадмінтоністи свій перший міжнародний матч провели в 1967 році з командою ГДР.

Юнацькі першості СРСР по бадмінтону беруть свій початок з 1969 року.

З 1971 року проводяться змагання на Кубок СРСР.

З січня 1975 року СРСР був прийнятий в Міжнародну федерацію бадмінтону [2,3]. Цього ж року Федерація бадмінтону СРСР вступила в Європейський союз бадмінтону [4].

Команда радянського союзу вперше виступила на юніорській першості Європи в 1975 році.

Бадмінтоністи СРСР дебютували на чемпіонаті Європи в 1976 році, в столиці Ірландії м. Дубліні, де зайняли сьоме місце.

В 1977 році вперше в Радянському союзі був проведений Кубок Гельвеції, який закінчився перемогою радянських спортсменів.

У 1984 році спортсмени радянського союзу вперше прийняли участь в змаганнях Кубка Томаса, а 1986 року жіноча команда стала учасницею Кубка Убер.

В 1988 році Федерація бадмінтону СРСР організувала у Москві етап розіграшу Кубка Європейських чемпіонів.

На Іграх XXV Олімпіади в Барселоні (Іспанія) 1992 року у бадмінтоні розігрувалося 4 комплекти медалей (в одиночному та парному розрядах, чоловічих та жіночих). На наступних Олімпійських іграх (Атланта 1996 рік) було добавлено ще один комплект нагород - у змішаному розряді змагань.

На Іграх XXVI Олімпіади в Атланті (США, 1996 рік) вперше самостійною командою виступили спортсмени України. Бадмінтон представляли вихованці СДЮШОР "Метеор" (м. Дніпропетровськ) – В.Дружченко, О.Ноздрань і В.Євтушенко. Дані спортсмени також представляли Україну і на XXVII Іграх Олімпіади у Сіднеї (Австралія 2000р.). Однак, вони не досягли значних результатів.

На Іграх XXIX Олімпіади в Пекіні (Китай, 2008 рік) команду України представляли спортсмени того ж Дніпропетровського СДЮШОР "Метеор"

Владислав Дружченко та Лариса Грига. Здобутком є те, що Л.Грига поступилася в 1/16 фіналу.

На даний час в Україні проводяться всеукраїнські та міжнародні змагання, кубки та турніри для різних за кваліфікацією і віком спортсменів. Найбільш відомі з них – Кубок України, „Харків-Інтернешнл”, Міжнародний турнір ім. Гайдука (м. Дніпропетровськ), Міжнародний турнір ім. Макарова (м. Дніпропетровськ) та ін. Президентом федерації бадмінтону України є Віктор Михайлович Швачко (м. Київ). Тренером збірної команди України з бадмінтону є Геннадій Абрамович Махновський (м. Харків), а тренером молодіжної збірної команди України – Михайло Григорович Мізін (м.Дніпропетровськ). До національної команди України входять: серед чоловіків – В.Дружченко, Атращенко, В.Конов, Д.Завадський, Почтарьов; серед жінок – Л.Грига, М.Мартиненко, О.Прус, Войцех (2010р., усі представники дніпропетровської та харківської шкіл бадмінтону). Серед спортсменів-бадмінтоністів Львівщини за роки незалежної України найвищих результатів досягли МСМК Ірина Колоскова, МС України Оксана Гречанюк та МС України Христина Джангобекова.

Згідно класифікації видів спорту наведеної В.Н.Платоновим (1997 р.), у залежності від особливостей тренувальної та змагальної діяльності спортсменів бадмінтон відносять до першої групи – атлетичні види спорту, пов'язані з граничною активною руховою діяльністю спортсмена.

Згідно класифікації видів спорту, які входять до Олімпійських ігор, бадмінтон відноситься до спортивних ігор.

За способом визначення результату в змаганнях бадмінтон відноситься до видів спорту, у яких спортивний результат визначається обумовленим кінцевим ефектом, але змагання не обмежені часом їх проведення.

Щодо бадмінтону в шкільній програмі, то він є серед необов'язкових видів спорту, які можуть бути включені в програму для загальноосвітніх навчальних закладів 1-11 класів предмету „Основи здоров'я і фізична культура”.

3. Розміри корту. Інвентар.

Корт (майданчик) для гри в бадмінтон прямокутний, для одиночних ігор довжина 13,4 м. та ширина 5,18 м., для парних ігор довжина 13,4 м. та ширина 6,1 м., з шириною ліній 40 мм. Лінії входять в розміри корту. Ближня лінія подачі знаходиться на відстані 1,98 м. від сітки. Середня лінія, розташована між лінією подачі та задньою лінією, ділить майданчик на два рівні поля (праве та ліве), і розташована на відстані 3,05 м. від бічної лінії поля для парної гри.

Сітка повинна кріпитися на стійках висотою 1,55 м. від поверхні корта. Сітка має бути зроблена із тонкої капронової нитки темного кольору та однакової товщини, з розмірами ячеек від 15 до 20 мм. Ширина сітки (по вертикалі) 760 мм. і довжина не менше 6,1м. Верхній край сітки в центрі не має опускатися нижче 1,524 м., та над бічними лініями корту повинен бути на висоті 1,55 м.

Волан має бути зроблений з натуральних або синтетичних матеріалів. Незалежно від матеріалу характеристики польоту волана повинні бути схожі до тих, які має натуральний пір'яний волан. Головка волана складається з коркової

пробки, вкритої оболонкою тоненької шкіри. Волан складається із 16 пір'їн, довжина яких може коливатися від 64 до 70 мм., але на кожному волані вони мають бути однакової довжини. Маса волана повинна коливатися в межах 4,74 – 5,50 г.

Ракетка для гри в бадмінтон складається з таких частин: ручка, стержень, перехідник (якщо є), обід, струнна поверхня. Розміри ракетки мають бути не більше 680 мм. в довжину та 230 мм. в ширину.

4. Основні правила гри. Судді на корті.

Перед початком зустрічі, суддя виконує кидок волана або монети. Сторона, якій пощастило, має зробити вибір: подавати чи приймати першою, або розпочинати гру на тій чи іншій стороні корту. Відповідно сторона, що програла виконує ті функції, які їй залишилися.

Зустріч (матч) проводиться із максимум трьох геймів (партій), до перемоги однієї із сторін в двох геймах. Сторона, яка перша набирає 21 очко виграє гейм, крім випадків:

- якщо рахунок в геймі 20 - 20, сторона, яка першою набирає різницю в 2 очка - виграє його;
- якщо рахунок стає 29 – 29, сторона, яка забиває 30 – те очко перемагає.

Сторона, яка виграла розіграш – добавляє до свого рахунку очко. Вона і буде подавати в наступному розіграші. Сторона, яка виграє гейм - подає на початку наступного гейму.

Гравці міняються сторонами в таких випадках:

- в кінці першого гейму;
- до початку третього гейму (якщо такий буде);
- в третьому геймі, протягом однієї зустрічі, коли одна із сторін першою набере 11 очків.

Якщо гравці забули помінятися сторонами, вони мають це зробити зразу ж після того, як помилка була виявлена і волан знаходився не в грі. Рахунок залишається без змін.

Жодна з сторін під час подачі не повинна спричинювати недоречну затримку, після того, коли гравці готові до подачі. Подаючий і приймаючий мають стояти в межах по діагоналі протилежних сторін корта, не торкаючись ліній, які обмежують певний прямокутник. Стопи двох ніг подаючого та приймаючого мають залишатися в контакті з поверхністю корта, в постійному положенні від початку подачі до кінця. В момент подачі волан має знаходитися нище талії подаючого. Талією вважається уявна лінія навколо тіла в найнищій частині ребра подаючого. Рух ракетки при подачі має бути безперервним від початку до кінця. При спробі подати, подаючий не має промахнутися по волану. Як тільки гравці приготувалися, перший поступальний рух ракетки подаючого має рахуватися початком подачі. Подача вважається завершеною, як тільки подаючий вдарить ракеткою по волану, або у своїй спробі промахнеться. В парах, під час подачі, партнери мають зайняти таке положення в межах їх відповідних прямокутників, щоб не заступати подаючого і приймаючого.

Гравці мають подавати і приймати у відповідних правих сторонах своїх кортів, якщо рахунок не відкритий, або подаючий має парну кількість очок. Гравці подають і приймають у відповідних лівих частинах своїх кортів, якщо подаючий отримав непарну кількість очок.

При парній грі:

- право подавати має переходити по чергово;
- жоден гравець не має подавати позачергово, приймати позачергово, або приймати дві по чергових подачі в одній і тій же грі.

Судді на корті, та їх рішення:

Суддя на вищій підпорядкований, і діє, під керівництвом головного судді.

Суддя на подачі переважно призначається головним суддею, але може бути відсторонений суддею на вищій, після консультації з головним суддею.

Лінійних суддів переважно призначає головний суддя, проте лінійний суддя може бути відсторонений суддею на вищій після консультації з головним суддею.

Рішення суддів на майданчику вирішальні щодо тих ігрових моментів, за які вони відповідають. Якщо судді не можуть прийняти рішення щодо моменту, за який вони відповідають, то суддя на вищій може прийняти особисте рішення по цьому питанню; якщо і він не в стані це зробити, призначається „спірний” [5].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Смирнов Ю.Н. Бадмінтон: Учебник для институтов физической культуры. М.: Физкультура и спорт, 1990. – 159с.
2. Рыбаков Дмитрий Петрович, Штильман Михаил Исаакович Основы спортивного бадминтона. – 2-е изд. доп. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – 176с.
3. Лившиц В.Я., Галицкий А.В. Бадминтон, 2-е изд., перераб., доп. – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 176с.
4. Казаков С.В. Спортивные игры. Энциклопедический справочник. – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 448 с.
5. Правила гри в бадмінтон. Введені в дію Загальними зборами ІБФ з 1 січня 1988 р. Зі змінами від липня 1991 р., і березня 2004 р. А також із доповненням і змінами які вступають в силу на всіх змаганнях з 1 лютого 2006 р.
6. Кривопальцев В.Я. Бадмінтон для всіх. – Київ, 1985. - 64 с.